

خدمات ایرانیان به معارف بشری

حمید رهنما
وزیر اطلاعات

در حدود ده قرن پیش گروهی بنام «اخوان الصفاء» که اکثر اعضاء آن دانشمندان ایرانی بودند دائرةالمعارفی درپنجاه و يك جلد تألیف کردند که در آن کلیه علوم و رشته‌های مختلف دانش زمان طی رسالتی مفصل و مبسوط انعکاس داشت. این مجموعه شامل کلیه علوم و فنونی بود که دانشمندان آن عصر بدان دسترسی داشتند. آنها معتقد بودند فریضه هر انسان است که هر قدر بتواند در کسب دانش بکوشد و همچنین دانش خود را ب دیگران بپردازد. آنها اعتقاد داشتند که هر قدر انسان به توسعه دانش خود بیشتر قیام کند و زندگی منزله تری داشته باشد بهتر می‌تواند خود را به آستانه الوهیت نزدیک کند.

این خطابه روز دوشنبه ۱۷ مهره ۱۳۵۱ در حضور نمایندگان رادیو و تلویزیون کشورهای آسپائی ایراد شده است.

اعضاء این جمعیت برادری نسبت به استادان و هم فکran خود با وفا بودند تا جائیکه در این راه از بذل جان خویش دریغ نداشتند .

در سلك اخوان الصفا برای پذیرش هر يك از رشته‌های علم و دانش جایی وجود داشت و برادران این گروه آموخته بودند که به هیچ کتابی به دیده تحقیر نگاه نکنند و نسبت به هیچ سبك و سنتی ابراز تنفر ننمایند و معتقد بودند انسان واقعی کسی است که بهمه علوم آگاهی داشته باشد و دانش خود را برای سعادت بشر بکار بندد .

اگرچه دوران این نهضت برادری دیری نپایید معذلك مورخان بر این عقیده‌اند که جمعیت اخوان الصفا اثر عمیقی در پیشرفت و توسعه فلسفه قرون وسطی داشته است . تا آنجائیکه میدانم این دانشمندان ایرانی اولین کسانی بودند که به تألیف و تدوین علم به شکل دائرة المعارف پرداختند و وظیفه خود میدانستند که در راه کسب دانش بکوشند و آنرا بدیگران بیاموزند. در نظر آنان دانش جزء لاینجزای معنویت و اخلاق بود و به فورمولهای خشک و موهوم منحصر نمی گشت .

حال بد نیست نظری به جملات یکی از بزرگترین ریاضی دانان جهان بیاندازیم که در سال ۱۹۵۰ نوشت :

« عقیده من آنست که عشق و شور به دانش یکی از هدفهای اساسی است که بدون آن هیچ شخص متفکری نمی تواند در برابر زندگی روشی روشن ضمیر و سازنده داشته باشد . »

این کلمات بقلم آلبرت اینشتن روی کاغذ آمد ، شخصی که دانش امروز همیشه مدیون او خواهد بود .

شاهنشاه آریامهر فرموده‌اند: « خداوند بزرگ همه ما را هدایت فرماید که از آن نیروی بی پایانی که امروزه با دست دانش و با اعجاز اندیشه بشری در اختیار ما نهاده شده است نه مانند کودکانی که با آتش بازی میکنند بلکه مانند انسانهای رشد کرده و عاقلی که به مسئولیت خویش در مقابل خداوند و در برابر نسلهای آینده بشری وقوف کامل دارند استفاده کنیم و این شمشیر

دوم را بجای آنکه وسیله نابودی خود و هموعان خویش قرار دهیم بمنوان سلاح برنده‌ای فقط در راه مبارزه بادشمنان واقعی بشریت یعنی جهل و فقر و بیماری و بیمدالتی های قضائی و اجتماعی بکار بریم .

در هیچ دوره‌ای قدرت و وسعت فعالیت‌های رادیو تلویزیون باندازه امروز نبوده است. تمام آوریل سال ۱۹۷۱ پیش از پانصد مرکز خودکار پخش تصویر در پنجاه کشور مختلف جهان وجود داشت که توانستند از طریق اقمار مصنوعی ارسال و ضبط عکس را انجام دهند . برای آنکه نشان داده شود چگونه تکنولوژی جدید را میتوان در راههای مفید و مؤثر بکار برد کافی است توجه کنیم که یکی از کشورهای آسیائی در نظر دارد که کانال ویژه‌ای با کمک قمر مصنوعی ترتیب دهد که از آن برای انجام پروژه‌های بزرگ آموزشی روستائی خود به پخش برنامه‌های تلویزیونی پردازد. این طرح برای ۵۰۰ دهکده که باید با وسایل گیرنده تلویزیونی بزرگ و ارزان قیمت مجهز شوند تهیه شده است.

این برنامه‌ها که توسط سیاره‌های تکنولوژی برای چندین هزار نفر روستائی پخش خواهد شد شامل آموزش روشهای کشاورزی ، برنامه‌های خانواده ، بهداشت عمومی و مباحث مشابه خواهد بود که در تمام آنها اصل « خودیاری» مورد تأکید قرار خواهد گرفت . حال با توجه به هزاران میلیون مردمی که در این قاره زندگی میکنند و نیاز به چنین برنامه‌هایی دارند می‌توان گفت که حدود امکانات استفاده از این وسایل تقریباً بی انتها است .

امروزه انسان از طریق وسایل ارتباط جمعی میتواند عملاً افکار صدها میلیون نفر را تحت تأثیر قرار دهد و این قدرت عظیم می‌تواند هم در راه مقاصد نیک و هم امیال بدو شیطانی مورد استفاده قرار گیرد . نفاق و سوءظن را بین ملل برانگیزد و یا اندیشه‌های انسانی و احساس مسئولیت‌های جمعی را در بین آنها ترویج دهد .

این امکانات بالقوه طبعاً مسئولیت بزرگی را بعهده این وسائل میگذارد و این سؤال را پیش می‌آورد که : رادیو و تلویزیون تا چه حد از امکانات

و فرصتهای خود استفاده صحیح کرده اند ؟ اغلب شنیده میشود که می گویند رادیو تلویزیون در وهله اول باید وسایلی تفریحی باشند و این عقیده که وسایل مزبور باید برای رشد اجتماعی و پیشرفت معنویات انسان بکار رود در میان گروهی مورد قبول نیست بدیهی است جنبه تفریحی این وسایل هم جانش اهمیت است بخصوص اگر این وسایل موجبات فعالیتهای سازنده و خلاقه مردم را فراهم آورند . ولی اگر رادیو تلویزیون بصورت وسیله بهدر دادن انرژی و نیروی اراده بینندگان و شنوندگان در آید همچون داروهای مخدر برای جامعه مضر خواهد بود .

مسئولیت های رادیو ، تلویزیون را بشرح زیر می توان بیان کرد :

- ۱ - مسئولیت توسعه و ترویج دانش .
 - ۲ - مسئولیت پرورش خصائل اخلاقی انسان مانند ایمان ، میهن پرستی ، انضباط .
 - ۳ - مسئولیت تجهیز قوای دماغی و پرورش استعداد های خلاقه .
 - ۴ - مسئولیت ایجاد شوق و میل در افراد برای حل مسایلی که در برابر بشر امروز بخصوص جهان سوم قرار دارد .
 - ۵ - مسئولیت پرورش و تعلیم افراد برای استفاده از کرات و اجرام سماوی بسود بشریت .
- روزی که ابعاد زمین برای بشر کوچک و محدود شود انسان باید خود را برای جولان در و راه کره خاک و جستجو برای یافتن مأوی و مسکن تازه آماده کند و در این امر خطیر نیز رادیو - تلویزیون سهم بسیار بزرگی برای آمادگی انسان بعهده دارد .

بشر باید نه تنها راه کنترل و استفاده صحیح از محیط مادی خود را بیاموزد بلکه باید نحوه مهار کردن محیط معنوی و فکری خود را فرا گیرد و در این زمینه آنهائیکه وظیفه اداره این قدرت عظیم وسایل ارتباط جمعی را بعهده دارند میتوانند قدرت انسان را در استفاده از تکنولوژی جدید نه بعنوان « وسیله انهدام » بلکه همانگونه که شاهنشاه آریامهر فرمودند « برای

سعادت بشر « توسعه دهند .

ما باید توجه داشته باشیم که هر صدا و هر تصویری که توسط رادیو و تلویزیون پخش میشود جزئی از شالوده‌ای است که برای تعلیم کیفی افراد مسئول جامعه ریخته می‌شود .

در طی سالهای گذشته رادیو تلویزیون ایران توسعه زیادی یافته است امروزه پوشش برنامه‌های تلویزیونی ما پنجاه درصد و پوشش برنامه‌های رادیویی ما به ۸۰ درصد رسیده است . یکسال پیش صدها میلیون نفر از مردم جهان مراسم باشکوه دوهزار و پانصدمین سالگرد بنیانگذاری شاهنشاهی ایران را که مستقیماً از تخت جمشید پخش شد تماشا کردند . ما اکنون از طریق ایستگاه رادیو تلویزیون فضائی خود میتوانیم کلیه رویدادهای بزرگ را بطور مستقیم بگیریم و رویدادهای کشور خود را مستقیماً پخش کنیم . در حال حاضر استفاده از جنبه‌های معنوی این برنامه‌ها و مسئولیت‌هایی که قبلاً به آنها اشاره شد اساس برنامه‌های ما را تشکیل میدهند .

در طی جلساتی که جناب نخست وزیر اولین آنرا صبح امروز افتتاح کردند . امیدوارم که ایران ، بدنیال سنن باستانی خود بتواند در زمینه مباحث و مسایل عمده‌ای که در دستور جلسه قرار دارد در تبادل افکار و عقاید و نیز حل مشکلات عمده موفق شود .

اکنون یکبار دیگر بشما خیر مقدم می‌گویم و امیدوارم که مذاکرات شما در راه بسط دانش و تفاهم و ایجاد هم آهنگی مثمر‌تر باشد .
متشکرم